

Απόστολος Πιερρής

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΥ ΙΣΧΥΟΣ

ΣΤΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΟΝ 20^ο ΑΙΩΝΑ

Σε κείνον που κοιτάζει τον Κόσμο με λογική, ο Κόσμος από τη μεριά του παρουσιάζει μια λογική άποψη. Η σχέση είναι αμοιβαία.

George W.F. Hegel

Η Κοινωνία των Δημιουργών δεν μιλάει πια με το ξοφλημένο Καθεστώς του ολέθρου. Περιμένει να φύγει με το καλό και να κρυφτεί στη σκιά της ιστορίας (για να το πω κομψά). Περιμένει, άχρι τινός. Εν τω μεταξύ, μιλάμε μεταξύ μας. Και να αποδράσω σήμερα από την αναγκαία Επανάστασή μας, μιλώντας για το νόημα των κοσμοϊστορικών εξελίξεων της εποχής. Που καθιστούν και την επιτυχία της Επανάστασης βέβαια.

Το 1913 ήταν ο τελευταίος χρόνος του Ευρωπαϊκού Συστήματος Ισορροπίας Δυνάμεων και της Ευρωπαϊκής Παγκόσμιας Ηγεμονίας. Το Σύστημα ίσχυε στην τελευταία φάση του από το Συνέδριο της Βιέννης το 1815 και τη Σύμπληξη της Ιεράς Συμμαχίας. Είχε υποστεί αναταράξεις (με σημαντικότερες τον Κριμαϊκό και τον ΓαλλοΓερμανικό Πόλεμο), αλλά η γενική δομή του ίσχυε μέχρι τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Από τότε το κέντρο της Παγκόσμιας Ισχύος μετατοπίζεται στην

Αμερική με τρεις φάσεις ενδυνάμωσης: τον Α΄, Β΄ και Γ΄ (Ψυχρό) Παγκόσμιο Πόλεμο.

Το 1990 ήταν ο τελευταίος χρόνος της Μεταβατικής Περιόδου σ' αυτή τη Μετατόπιση Ισχύος. Το 1991 κατέρρευσε η Σοβιετική Ένωση και έληξε ο μακρός 45ετής Γ΄ Παγκόσμιος Πόλεμος. Οι Η.Π.Α. αναδείχθηκαν σε μόνο και απόλυτο κέντρο ενός Μονοπολικού Παγκόσμιου Συστήματος και σε Ηγεμονική Δύναμη της παρούσας νέας φάσης της Ιστορίας.

Η θέση της Αμερικής ως γεωπολιτικού άξονα του Κόσμου επιτεύχθηκε και εξασφαλίζεται με παραγωγή και προβολή ισχύος σε όλες τις διαστάσεις και τις παραμέτρους ισχύος. **1)** Έχει συντριπτική υπεροχή στρατιωτικής ισχύος και ελέγχει τις θάλασσες και συνεπώς τα παγκόσμια νησιά (τις ηπείρους). **2)** Είναι ο οικονομικός γίγαντας (σχεδόν το ένα τέταρτο του ακαθάριστου παγκόσμιου προϊόντος παράγεται σε μια χώρα με το 4.6% του παγκόσμιου πληθυσμού) και το χρηματοπιστωτικό κέντρο, μοχλός και δεξαμενή του παγκόσμιου συστήματος. **3)** Καλλιεργεί εντατικά την γνώση παντού, επενδύει παντού στην πραγματιστική αξία της και οδηγεί την αιχμή της. **4)** Διατρανώνει τις αξίες της ελευθερίας (ατομικής, οικονομικής, πολιτικής), την κουλτούρα της ατομικής επιτυχίας και το αγωνιστικό ιδεώδες της ζωής. **5)** Έχει πραγματική Δημοκρατία, ένα πολιτειακό μοντέλο κατά το βέλτιστο πρότυπο του Μεικτού Πολιτεύματος της κλασσικής ανάλυσης (checks and balances). Το σύστημα διακυβέρνησης ικανοποιεί την τριπλή οριοθέτηση της Αθηναϊκής Δημοκρατίας στον Επιτάφιο του Περικλέους: ισονομία στα ιδιωτικά (δηλαδή κράτος νόμου), αξιοκρατία στα δημόσια, ατομική ελευθερία παντού.

Στρατιωτικά, οικονομικά, πολιτιστικά (αξίες και γνώση) και πολιτικά έχει ανυπέρβλητη υπεροχή. Γι' αυτό κατέχει την εστία του παγκόσμιου Συστήματος.

Και τι κάνουν οι περιφέρειες του Συστήματος; Τι κάνουν οι άλλες χώρες και οι περιοχές του κόσμου;

Στην ιστορία φυσικά δεν υπάρχουν παγιωμένες και επίσημες καταστάσεις. **Οι χώρες ανεβοκατεβαίνουν στην κλίμακα ισχύος που ορίζεται από την ηγεμονική θέση στο ανώτατο άκρο και την εξαφάνιση (αποσταθεροποίηση ή ενσωμάτωση**

σε άλλη χώρα) στο κατώτατο. Αυτή η κινητικότητα (απαραίτητη προϋπόθεση ορθολογικής, δίκαιης και αποτελεσματικής κατανομής ρόλων και πόρων στις διεθνείς σχέσεις όσο και στο εσωτερικό κάθε κοινωνίας!) είναι κατά πολύ ενισχυμένη σε Εποχές Μεταβολών, όταν ο ρυθμός της ιστορίας επιταχύνεται και ο χρόνος πυκνώνει. Τότε η κινητικότητα εξαπλώνεται σε όλη την κλίμακα, και οι μεγάλες χώρες δεν εξαιρούνται.

Ας παρακολουθήσουμε την αλλαγή συσχετισμών ισχύος μεταξύ σημαντικών χώρων του διεθνούς στερεώματος κατά τη διάρκεια του 20^{ου} αιώνα, της πρόσφατης Μεγάλης Εποχής Μεταβολών. Και για να έχουμε συγκεκριμένο και μετρήσιμο σημείο αναφοράς, ας θεωρήσουμε την οικονομική ισχύ επικεντρωμένη σε ένα βασικό δείκτη, το παραγόμενο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν, ως ένα μέτρο της έντασης της οικονομικής δραστηριότητας. Ο παρακάτω πίνακας δίνει το ποσοστό συμμετοχής μιας χώρας στο Παγκόσμιο Προϊόν για τις δυο σημαδιακές χρονολογίες που προανέφερα και μια ενδεικτική τρίτη από την τρέχουσα αρχή του 21^{ου} αιώνα.

ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΤΟ ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΠΡΟΪΟΝ

Χώρες και περιοχές	1913	1990	2003
Γερμανία	8.68	4.67	3.9
Γαλλία	5.29	3.79	3.2
Μ. Βρετανία	8.22	3.49	3.1
12 Ευρωπαϊκές Χώρες ^(*)	30.8	19.44	16.5
Ρωσία	8.50	4.25	3.8
Κίνα	8.80	7.70	15.1
Ιαπωνία	2.62	8.57	6.6
Ινδία	7.47	4.05	5.5
Υπόλοιπη Ανατολική Ασία	4.5	5.2 ^(**)	9.6
Ασία (όλη, εκτός Ιαπωνίας)	22.3	16.4 ^(**)	33.9
Αφρική	2.9	3.4 ^(**)	3.2

Λατινική Αμερική (όλη)	4.4	8.7 ^(**)	7.7
Η.Π.Α.	18.93	21.41	20.6

(*) Αναπτυγμένες και σταθερές Ευρωπαϊκές χώρες: Αυστρία, Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Δανία, Ελβετία, Ιταλία, Μ. Βρετανία, Νορβηγία, Ολλανδία, Σουηδία, Φινλανδία.

(**) Για το 1973

[Τα στοιχεία από Πίνακες στα: 1) C.M. Reinhart, K.S. Rogoff, *“This Time is Different”*: *Eight Centuries of Financial Folly*, 2009 , 2) A. Maddison, *Contours of the World Economy, 1-2030 AD, Essays in Macro-Economic History*, 2007

Τα ποσοστά αναφέρονται σε πραγματικό ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (Real GDP) εκφρασμένο σε σταθερά δολάρια του 1990 και κατά την μέθοδο της Αντιστοιχίας Αγοραστικής Δύναμης για τα διάφορα νομίσματα (Purchasing Power Parity, PPP). Αυτό εξηγεί π.χ. το ότι η Κίνα έχει υψηλότερο GDP από την Ιαπωνία με αυτό το μέτρο: το νόμισμά της έχει υψηλότερη αγοραστική δύναμη από την ονομαστική επίσημη ισοτιμία του. Βλ. Maddison p. 174].

Οι μεγάλες Ευρωπαϊκές Χώρες και η ιστορική Ευρώπη από τη Βρετανία μέχρι τη Ρωσία, χάνουν όπως κινείται η Ιστορία. Κατεβαίνουν την οικονομική κλίμακα ισχύος. Οι παγκόσμιοι συσχετισμοί εξελίσσονται εις βάρος του Ευρωπαϊκού Συστήματος. Αντιθέτως ανεβαίνουν οι νέες μεγάλες χώρες και η περιοχή της Άπω Ανατολής. Ανεβαίνει η Ασία. Ανεβαίνει η Λατινική Αμερική. Ανεβαίνει και η Αφρική. Το επίπεδο και οι ρυθμοί ανόδου διαφέρουν, αλλά ο συσχετισμός βελτιώνεται υπέρ τους. (Μια μικρή κάμψη των τελευταίων στο 2003 οφείλεται στις κρίσεις της περιόδου και δεν αλλάζουν το secular trend). Τον χορό της ανόδου οδηγεί η Αμερική. Η οποία σημειωτέον έχει σταθεροποιημένο συσχετισμό μεταξύ του πέμπτου και του τέταρτου του παγκόσμιου προϊόντος. Το Κέντρο δεν κερδίζει σε συσχετισμό όσο τα μέρη του συστήματος! Και αυτό είναι όπως προβλέπει η θεωρία των φυσικών συστημάτων που αναπτύσσω. Υπάρχει διαφορετικό συμφέρον των περιφερειών για τη διατήρηση του συστήματος υπό την εγγύηση του Κέντρου. Με απλά λόγια, οι υγιείς περιφέρειες χρειάζονται και θέλουν το Κέντρο περισσότερο από όσο αυτό εκείνες.

Ο καθαρός χαμένος της ιστορίας είναι η Ευρώπη. Και αυτό είναι όπως προβλέπει η θεωρία της Ιστορίας. Η Ευρώπη είχε μπει στην τελική πολιτιστική παρακμή από το δεύτερο μισό του 19^{ου} αιώνα. Οι αποτυχημένοι πόλεμοι ενοποίησής της (Ναπολεόντειοι πόλεμοι, Α΄ και Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος) την εξάντλησαν. Οι ολοκληρωτικές ιδεολογίες του 20^{ου} αιώνα αναζητούσαν να την ξαναζωντανέψουν, αλλά ήταν μόνον μεσμερισμοί, οι σπασμοί του τέλους. Μια φάση της ιστορίας έκλεισε. Ο σπόρος είχε μπει κατά τον 5^ο αιώνα μ.Χ. με την πτώση της Δυτικής Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας. Βλάστησε το 800 μ.Χ. επί Καρλομάγνου. Πρόβαλε οικουμενική ισχύ από τον 15^ο αιώνα. Και τελείωσε τον 20^ο.

Έκτοτε **novus saeculorum oritur ordo** (όπως ο Βιργίλιος είχε προσημάνει την αρχή της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας μέσα από τις φοβερές ωδίνες του τοκετού της ιστορίας και **όπως αναγράφεται στο Αμερικανικό δολλάριο!**). Οι περιφέρειες της πρώην οικουμενικής τάξης βαθμιαία ενεργοποιούνται και αλλάζουν τον συσχετισμό παγκόσμιας ισχύος υπέρ τους υπό την οδηγία της Νέας Ηγεμονικής Δύναμης, που και αυτή προέρχεται από την περιφέρεια και το περιθώριο του προηγούμενου συστήματος. Και η ιστορία συνεχίζεται δυναμικά. **Όσο οι κοινωνίες των περιφερειών αποτινάζουν τα αναχρονιστικά κατάλοιπα του παρελθόντος τους κατά την Ευρωπαϊκή και Μεταβατική Ιστορική Φάση, και όσο κατ' ακολουθίαν συντονίζονται καλύτερα προς το Άνυσμα της Ιστορίας στην παρούσα εποχή και με τον Ηγεμονικό Φορέα του, τις ΗΠΑ, τόσο θα αναπτύσσονται και εξελίσσονται ταχύτερα και εντονότερα.** (Οι δηλώσεις του Προέδρου των Η.Π.Α. στις 15 Φεβρουαρίου αποτελούν ρητή διακήρυξη της Υψηλής Αμερικανικής Πολιτικής την οποία ανέλυα στο άρθρο μου της 6^{ης} Φεβρουαρίου).

Αν προσέξετε θα δείτε ότι το φαινόμενο μεταβολής των συσχετισμών ισχύος εκτυλίσσεται καθαρότερα και αποτελεσματικότερα σε χώρες και λαούς που είχαν τη μικρότερη σχέση προς το Ευρωπαϊκό Σύστημα στην προηγούμενη φάση. Η Άπω Ανατολή είναι το χαρακτηριστικότερο παράδειγμα. Η αποικιακή Αφρική σηκώνει το κεφάλι της. Η αστάθεια της Νότιας Αμερικής οφείλεται κατά βάθος στη στενότερη σχέση της προς τη Λατινική Ευρώπη. Η αναπόφευκτη απελευθέρωση των Μουσουλμανικών κοινωνιών στο Μέγα Ισλαμικό Τόξο θα δημιουργήσει νέα δυναμική στην κίνηση της Ιστορίας.

Μίλησα για αναχρονιστικά κατάλοιπα που πρέπει να αποτινάξουν οι περιφέρειες για να παίξουν τον ρόλο που δικαιούνται στις δρομολογημένες ιστορικές εξελίξεις. Εννοώ καθεστώτα και ιδέες και πολιτικές. Καθεστώτα απολυταρχικά, κατ' ουσίαν τυραννικά, δηλαδή αντιδρώντα στα συμφέροντα των κοινωνιών. Ιδέες Ευρωπαϊκές σαν τον Εθνικισμό ή τον Σοσιαλισμό και τον Κρατισμό. Και πολιτικές φανταστικών και προσχηματικών επιδιώξεων σαν τον θρησκευτικό Φονταμενταλισμό, την Αντιπαγκοσμιοποίηση ή τον Αντιαμερικανισμό. Για να απαλλαγούν από αυτά τα βαρίδια δεν έχουν παρά να επανανακαλύψουν τον εαυτό τους στο κάτοπτρο των μεγάλων παραδόσεών τους. Θα βρουν εκεί τις αξίες, τη σοφία και τις μεθόδους και τα εργαλεία για να συντονισθούν με το Πνεύμα της Ιστορίας. Να ψάξουν μέσα τους κάτω από την Ευρωπαϊκή κρούστα. Και το κάνουν και θα το κάνουν περισσότερο.

Στην ίδια κατηγορία ανήκουμε και εμείς. Πολιτιστικά ο Ελληνισμός είναι αυτόφωτος. Το Ευρωπαϊκό Πνεύμα ορίζεται από τη σχέση του και τη σύγκρασή του προς το Ελληνικό, όχι αντίστροφα. Ιστορικά ο χώρος μας και το γεωπολιτικό πεδίο μας ανήκει σε άλλη γραμμή εξελίξεων από την Ευρωπαϊκή. Μια γραμμή συνεχούς αυθύπαρκτης χωρολογικής ολοκλήρωσης από το σύστημα των πόλεων και την Αθηναϊκή Ηγεμονία, στη Μακεδονική επικράτεια και εν συνεχεία στις διαδοχικές Αυτοκρατορίες Ρωμαϊκή, Βυζαντινή και Οθωμανική.

Η Νεώτερη Ιστορία του Ελλαδικού Κράτους είναι μια ιστορία καθολικής αποτυχίας (που συντρίφτηκε στις μέρες μας) ακριβώς επειδή είναι η ιστορία ενός ευρωπαϊκού πιθηκισμού – παρόμοια με τις ιστορίες άλλων περιφερειακών χωρών και κοινωνιών. Όπως έχω πει, το Καθεστώς Leviathan είναι βαθειά ανθελληνικό. Επιστρέφοντας στον Ελληνισμό (κατευθείαν και όχι με την ενδιάμεση προβληματική του Ευρωπαϊσμού) πηδάμε στην αιχμή του ιστορικού γίνεσθαι. Ο συντονισμός προς το Άνυσμα της Ιστορίας είναι τότε μέγιστος και άριστος, σχεδόν αυτόματος. Το γιατί και πώς θα αναπτύξω στο επόμενο άρθρο μου.

[Δημοσιεύθηκε στην "ΕΞΠΡΕΣ" 20-2-2011]